

Cieszyn: kiedyś i dziś - Dom Narodowy

Data publikacji: 4.06.2017 19:10

Dom Narodowy jako patriotyczna idea i realna instytucja jest owocem bardzo intensywnej działalności kulturalnej i organizacyjnej działaczy społecznych na Śląsku Cieszyńskim. Personą, która zasiała ten pomysł, był ksiądz Franciszek Michejda. To on jako pierwszy zwrócił uwagę na potrzebę stworzenia przestrzeni dla cieszyńskich aktywistów i w 1887 roku powstało Towarzystwo Domu Narodowego, którego prezesem został doktor Andrzej Cinciała. Od tej pory czyniono wszelkie starania, aby jak najszybciej s

□

Działacze pręźnie poszukiwali źródeł finansowych, które pozwoliłyby na rozpoczęcie budowy Domu. Inicjatywa ruszyła z kopyta, kiedy do zarządu Towarzystwa wstąpił bogaty przedsiębiorca, Franciszek Górniak – właściciel cegielni w Sibicy i niezwykle hojny darczyńca na rzecz działalności narodowej. W 1897 roku odkupił on budynek starego hotelu Schreiner, który znajdował się na cieszyńskim rynku, aby zaadaptować go na Dom Polski. Trzy lata później ruszyła przebudowa kamienicy. Prace budowlane wykonał Josef Motika, ale autorem projektu był sam Franciszek Górniak, który ufundował cegły oraz zatrudnił własnych robotników. Niestety, los okazał się bezduszny – mimo że Górniak włożył w remont całe serce i mnóstwo pieniędzy, nie doczekał efektu końcowego, bowiem zmarł w 1899 roku, niecałe dwa lata przed ukończeniem dzieła.

Dom Polski został uroczystie otwarty 20 stycznia 1901 roku i na długie lata stał się siedzibą wielu polskich organizacji, w tym dla Polaków najważniejszej: Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego, która powstała w 1918 roku. Jej prezydentami byli Józef Londzin, Jan Michejda oraz Tadeusz Reger. W gmachu Domu Polskiego znajdował się również teatr amatorski oraz restauracja dzierżawiona przez Franza Gwoździewicza, później Władysława Jaworskiego, a następnie cieszyńskie Towarzystwo Oszczędności i Zaliczek.

Dom Polski utracił swoją świetność i przestał pełnić rolę kulturotwórczą podczas II Wojny Światowej, kiedy to rynek nosił nazwę Adolf Hitler Platz, a budynek stał się miejscem, w którym cieszyńscy mieszkańcy zmuszeni byli do podpisywania volkslisty. Po wojnie wciąż nie było mowy o kulturze, gmach Domu Polskiego został siedzibą Milicji Obywatelskiej, a później komitetu PZPR. W następstwie odwilży roku 1956 Dom Narodowy zaczął odzyskiwać swoje pierwotne przeznaczenie, powoli zmieniając się w placówkę kulturalną, ale dopiero lata dziewięćdziesiąte przyniosły jego odrodzenie i odzyskanie dawnej rangi sprzed 100 lat.

Dziś COK Dom Narodowy jest instytucją, która skupia kulturalną i społeczną aktywność mieszkańców Cieszyna i okolic. Jest miejscem wielu koncertów, spotkań, prelekcji, warsztatów, wystaw czy przeglądów. I choć na przestrzeni wieków zmieniali się ludzie i granice, a szeroko rozumiana kultura ewoluowała, to śmiało można powiedzieć, że Dom Narodowy z powodzeniem kontynuuje zacne dzieło według założeń swych ojców.